

Het Rijk der Hemelen (*Wijsheid 12, 13. 16-10; Matteüs 13,24-43*)

Overweging Theo Brock, 23 juli 2023

Vandaag brengt de evangelietekst van Matteüs ons bij een kernbegrip van het Christelijk geloof, 'Het Rijk der Hemelen' of 'Het Koninkrijk van God'. Eenvoudig gezegd is dit rijk Jezus' visioen van een ideale wereld; een samenleving waarin gemeenschapszin en gerechtigheid de boventoon voeren. Anders dan het slot van de Evangelielezing misschien doet vermoeden, gaat het hierbij niet zozeer om een hemels rijk na de dood, maar om een betere wereld waaraan hier en nu gewerkt moet worden.

Om zijn visioen van een ideale wereld aan een breed publiek te verduidelijken, en, niet in de laatste plaats, om te overtuigen hieraan mee te werken, gebruikt Jezus parabels. Parabels, of gelijkenissen, verpakken wat ze duidelijk willen maken in een beeldend verhaal en het veronderstelt dat het publiek met de beelden in dat verhaal vertrouwd is. De meeste aandacht in de evangelietekst krijgt de parabel van de akker waarin zowel tarwe als onkruid gezaaid wordt. In de parabel heeft de eigenaar wel gezien dat een vervelend onkruid op zijn akker groeit. Echter, hij beslist nu nog niet in te grijpen om zelf zo min mogelijk schade aan te richten aan de opgroeiende tarweplanten. Pas wanneer tarwe en onkruid uitgegroeid zijn, kan het onkruid in zijn ogen veilig gewied worden.

Vrij geïnterpreteerd staat de tarwe voor al het goede dat in en door mensen kan groeien en staat het onkruid voor het slechte en negatieve. Jezus' visioen van 'Het Rijk der Hemelen' is niet naïef. In de parabel wordt niet ontkend dat bij mensen goed en kwaad met elkaar vervlochten zijn en dat een deel van wat er misgaat door onszelf veroorzaakt wordt. Ook weten we eigenlijk wel dat het onderscheid tussen goed en kwaad niet altijd even duidelijk is en vele grijstinten kent. Soms zit er voor ons niets anders op dan voor de minst kwade optie te kiezen. Dat het kwaad een onlosmakelijk onderdeel is van onze menselijke wereld, horen we ook bij de kerkvader Thomas van Aquino die stelt dat God het kwade toelaat zodat het ons tot uitdaging kan dienen; kortom om ons spiritueel en moreel scherp te houden. Dat betekent dus ook dat we ons eigen menselijke falen, niet kunnen negeren of mogen goedpraten maar onder ogen moeten zien.

De parabel van het gezaaide tarwe en onkruid wil ons tevens waarschuwen om rücksichtsloos elke in onze ogen negatieve kant direct te gaan bestrijden. Dat het fanatiek bestrijden van vermeend kwaad tot grote misstanden en onrecht kan leiden blijkt o.a., uit de inquisitie in de Middeleeuwen door nota bene de moederkerk, uit de dood van onschuldige burgers door de atoombom op Hiroshima om Japan op de knieën te dwingen of door het sturen van die afschuwelijke clusterbommen naar Oekraïne om het Russisch leger te bestrijden. Dichter bij huis kunnen we denken aan de gevolgen van de toeslagenaffaire omdat zogenaamde uitkeringsfraude fel betreden moest worden.

Hoe dan ook, de parabel waarschuwt ons voor de valkuil precies te weten hoe je zuiver en goed handelt en andere leef- en zienwijzen als onkruid te beschouwen. We worden opgeroepen geduldig te zijn met veroordelen en vonnissen. Met zijn vergelijking leert Jezus ons dat de zaaier – de Mensenzoon – geduldig is. Het geduld van Jezus is het geduld van de Eeuwige die kan wachten met zijn oordeel. Op die manier wordt mensen de vrijheid en de tijd geschonken, als is het met vallen en opstaan, het juiste pad te kiezen. Deze milde houding komt perfect overeen met de boodschap van de eerste lezing uit het boek Wijsheid dat God rechtvaardig en vergevingsgezind is.

Het is uiteraard ook een uitnodiging aan ons om jezelf en anderen niet vroegtijdig te beoordelen en te veroordelen. Per slot van rekening is niemand perfect.

In ieders leven groeit tot op zekere hoogte het onkruid van tekortkomingen. Vaak is het relatief onschuldig onkruid, bijvoorbeeld als we zo nu en dan bewust buiten de lijntjes kleuren door wat van ons verwacht wordt, en wellicht moreel beter is, te negeren. Daar zijn we ons denk ik wel bewust van. Problematischer is het onkruid dat we simpelweg niet willen zien door weg te kijken. We weten het wel, maar toch verdringen we maar al te vaak dat we indirect meewerken aan onrecht, bijvoorbeeld door producten en diensten te kopen die schadelijk zijn voor het milieu of geproduceerd zijn door onderbetaalde en uitgebuite werknemers.

Helaas lijkt er ook de categorie van onuitroeibaar onkruid in de mens en onze maatschappij te bestaan. Maar al te vaak gaat het recht van vrije meningsuiting ten koste van anderen, denk maar aan het affakkelen van politici en bestuurders of aan het demoniseren van vluchtelingen en mensen met een andere huidskleur, geloof of geaardheid. Helaas worden we te vaak overwoekerd door desinformatie voor politiek en economisch gewin. En ja, natuurlijk probeert een democratische samenleving dat te bestrijden met wet- en regelgeving. Maar toch, rechtvaardigheid wordt nooit bereikt als we niet zelf werken aan die mentaliteit in ons hart.

Je zou kunnen zeggen, de boodschap van het Evangelie is er een van realistisch optimisme. Ja, er is onrecht in de wereld maar we zijn niet machteloos. Ja, er kan ook onkruid groeien in ons hart, maar we kunnen tot inzicht komen. Het Rijk der Hemelen laten groeien vraagt dan wel het vermogen om met mildheid en vergevingsgezind naar ons menselijk onvermogen te kijken, niet cynisch te worden en betrokken te blijven, vooral met alles en iedereen die kwetsbaar is. De parabels in de evangelielezing van vandaag willen ons daarbij bemoedigen. Zoals het kleine mosterdzaadje, kan ook onze persoonlijke inzet groeikracht hebben en uitgroeien tot een spreekwoordelijk boom waarin vogels hun nest kunnen bouwen. Ons handelen, hoe bescheiden ook, kan zijn als zuurdesem dat lucht en toekomst geeft aan onze leefgemeenschap en leefomgeving. Om de groei van die boom en de werking van het gist te zien is dan wel weer veel geduld nodig.

Tot slot, hoe moeten we de uitleg van Jezus interpreteren dat bij het einde van de wereld de rechtvaardigen in het Koninkrijk van de Vader zullen schitteren als de zon en de onrechtvaardigen moeten branden? Ik weet over een hemel en hel na de dood niets zinnigs te zeggen. Ikzelf heb genoeg aan het ideaalbeeld van een hemel op aarde, waaraan iedereen van goede wil kan bijdragen.

Ik wens ons daarbij succes in het leven van alledag.